

Výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II
Povinně volitelná aktivita č. 7

Didaktický posudek programu

Dva odborné a didaktické posudky jsou součástí finální verze každého vytvořeného programu. Dva posuzovatelé zpracovávají posudky nezávisle jeden na druhém a současně se nepodílejí na tvorbě posuzovaných programů a s nimi souvisejících materiálů. Smysl a podmínky zpracování odborných a didaktických posudků jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část, kap. 5.2.4.

Případné připomínky a návrhy posuzovatelů příjemce vypořádá a zadá posuzovatelům (kteří zpracovali původní posudek) následně vypracování nového posudku. Podmínkou pro schválení výstupu jsou dva doporučující posudky, které budou součástí finální verze programu. Schvalující posudky potvrzují soulad nově vytvořeného programu se zaměřením výzvy, soulad se strategickými dokumenty, s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu, s požadavky na výstupy této aktivity a potvrzují potřebnou odbornou a didaktickou úroveň vytvořeného programu.

I.

Příjemce	České vysoké učení technické v Praze
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/16_032/0008181
Název projektu	Informace pro rozvoj demokratické společnosti
Název vytvořeného programu	Blok č. 3 - Bezpečná komunikace, informační bezpečnost
Pofadové číslo zprávy o realizaci, ke které je posudek doložán	Blok č. 3

1

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
 MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

II.

1. Celkové zhodnocení programu

a) *Je název programu srozumitelný a vyjadřuje jeho obsah?*

Název programu je srozumitelný a vyjadřuje jeho obsah. Jeho výhodou je stručnost, která je spojena s výstižností. Projekt je tak dobře vnímán, neboť je snadno zapamatovatelný. Ide totiž o tematiku, s níž se student setkává v běžném životě, zejména po skončení SS. Vzhledem k bezpečnému zvládnutí životních situací každý občan by měl mít základní povědomí o občanském a pracovním právu, a to proto, aby byl informován. Jen malá připomínka: *Mamulá* je výlučně zaměřen na drogy (nástraha při životní dráze), chybí mi tu tematická návaznost k ostatním předloženým materiálům. Proč právě drogová problematika patří do tohoto tematického bloku? Stačilo by několik úvodních vět, proč bylo toto téma zvoleno jako relevantní varovní případ pro bezpečnou komunikaci. Autorokám je to jasné, ale příjemcům to být nemusí.

b) *Odpovídá název programu názvu, který příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Název programu odpovídá názvu, který příjemce uvedl do žádosti o podporu *Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí*. Ve všech předložených dokumentech se jednotně uvádí též název.

c) *Je jasně stanoven cíl programu?*

Cíle programu jsou u tohoto bloku pouze naznačeny v Úvodu (s. 5) a v *Metodice pro učitele*. Nejsou přesně vylíčeny, pouze se tu komentuje, že bezpečná komunikace a informační bezpečnost je důležitá pro zvolenou středškolskou skupinu. Nenašel jsem tu přesné vymezení cílů, např. v bodech a třeba podle důležitosti pořadí: je to poskytnutí informací o bezpečnosti komunikace na sociálních sítích, anebo např. varování před drogami? Cíle by navíc měly být opakovány (aspoň obsahově, i když ne identicky formulačně) v ostatních materiálech jako v *Manuálu* (ten i ve svých úvodních pasážích začíná výkladem o drogách). Rovněž *Pracovní sešit* je zahájen výkladem právní správnosti apod. Mohlo to vyplynout ze skutečnosti, že *Manuál* vytvářel jiný subjekt než *Metodika* a *Pracovní sešit* a autorky se nedomluvíly, anebo naznačení cílů v *Metodice* pokládaly za dostačující. Je vždy lepší pro hlubší pochopení projektu cíle v každém materiálu direktivně opakovat, resp. aspoň jinými slovy připomínat.

d) *Je dosažení vzdělávacího cíle programu reálné?*

Dosažení vzdělávacích cílů, které jsou sice pouze naznačeny, je reálné. Lze to předpokládat. Projekt je logicky strukturován, teoretická výuka má návaznost na část procvičovací, tj. na vlastní práci studentů. Je třeba vyzdvihnout, že látka je podána srozumitelně, nejen logicky, ale i poutavě. Obě autorky dobře stylizují, neopakuji formule. Práce s pracovními listy je na první pohled pestrá a aktivizační. Autorky se snaží o variabilní kombinování metod. To vše signalizuje, že projekt je tematicky zpracován velmi kvalitně.

2

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
 MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- e) Je vzdělávací cíl stanoven v souladu s Kompetencemi pro demokratickou kulturu – viz kap. 2 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část?

Vzdělávací cíl je v souladu s Kompetencemi pro demokratickou kulturu (kap. 2 Pravidla pro žadatele a příjemce – specifická část).

- f) Pokud je program určen dětem a žákům, jsou rozvíjeny odpovídající klíčové kompetence? Je vzdělávací cíl stanoven v souladu s příslušným RVP?

Klíčové kompetence nejsou v dokumentech a vůbec v celém programu zřetelně uvedeny, což, bohužel, vyplývá z absence vzdělávacích cílů. Je možné však předpokládat, že autoři vzdělávacího cíle do projektu zakomponovali, jen ho stručně naznačili. Proto můžeme soudit, že klíčové kompetence za předpokladu zvládnutí tematických bloků jsou zřetelně soustředěny k práci s informacemi z hlediska jejich bezpečnosti. Odpovídají příslušnému RVP, neobjevují se však ve třetím a čtvrtém ročníku, na nichž byl projekt ověřován. Je možné, že autoři cíle v rámci občanské výchovy zaměřené na konkretizaci témat informační problematiky vedoucí k rozvoji demokratické společnosti. Přesunutí o rok není však na závadu, protože jde již o úspěšnější studenty, kteří si mohou detailně uvědomit např. nebezpečnost drogové závislosti, nebo další nedostatky pro život, pokud nebudeme mít aspoň základní povědomí o občanském a trestním právu.

- g) Pokud je program určen pedagogům, odpovídá vzdělávací cíl programu potřebám jejich pedagogické praxe?

Program není z hlediska cílové skupiny primárně určen pedagogům. Složitá problematika v *Manuálu* a v *Metodice* je funkčně zjednodušena a není přetížena abstraktní vědeckou terminologií. Učitelé však mohou s těmito materiály dobře pracovat. Text je strukturován, výkladové pasáže nemají vyložené explikativně-definiční charakter. Program celkově odpovídá i potřebám pedagogické praxe učitelů.

- h) Je jasně stanovena cílová skupina?

Jako cílová skupina je v projektu IRDS uvedena skupina studentů středních škol, zejména gymnazistů. Vyplývá to z *Úvodu* v *Manuálu* a z ověřovací zprávy. Program byl ověřován ve třetím a čtvrtém ročníku gymnázia, kde se jedná o úspěšnější jedince vstupující do samostatného života, kteří jsou schopni si uvědomovat důsledky svých činů. Realizace programu proběhla na Slezském gymnáziu v Opavě, které je fakultní školou, a to na vzorku 15 studentů ze třetího a čtvrtého ročníku. Tato cílová skupina byla vybrána na základě motivačního dopisu (to je motivující a lze to doporučit), nikoli na základě vybraných studentů, kteří by např. chtěli studovat vysokou školu právníckého zaměření. Projekt tudíž může být využit všemi, byť různě orientovanými studenty (a je i tak podle mého názoru univerzálně nastaven), protože se jedná o problematiku relevantní pro základní životní situace.

- i) Odpovídá zvolená cílová skupina programu údaj, který uvedl příjemce do přílohy žádosti o podporu Přehled vyvářených programů a zvolených tematických oblastí?

Zvolená cílová skupina je těž, kterou příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu *Přehled vyvářených z programů a zvolených tematických oblastí*.

- j) Odpovídá zaměření a obsah programu zvolené cílové skupině?

Autoři předloženého programu usilují, aby zaměření a obsah korelovaly se středoškolskou (částečně i maturitní) cílovou skupinou. Jak jsem již uvedl, odborná terminologie, která je abstraktní, je omezena na minimální míru, explikační pasáže mají ilustrativní narativní charakter, samotný odborný text není rozsáhlý. V aplikační části příklady na procvičování v pracovním sešitu a v samostatných pracovních listech jsou formálně pestré a aktivizační. Je tam i křížovka, doplňovačka apod. Důraz se klade na samostatné procvičování, ale postarádá vyhodnocení a zpětnou vazbu, tj. zřetel k ověřování výsledků. Autoři předpokládá (možná správně), že studenti budou vše bezproblémově chápat. Ve výkladové části bych doporučil intenzivnější grafizaci textu, aby se mohl lépe vnímat: větší rozčlenění, podtrhování důležitých slov, na závěr bych připojil slovníček cizích výrazů (třeba v *Metodice*), což by mělo smysl i pro učitele. Vedejší informace bych doporučil psát na závěr tematických bloků dávat stručný anotující text. Celkově mi však v projektu chybí úvodní informace o přesně vymezených cílech, protože autoři ihned směřuje k samotnému výkladu.

- k) Pokud se jedná o program s uzpůsobením pro žáky se SVP ve smyslu společného vzdělávání, je splněna podmínka, že její mohou žáci se SVP bez problému absolvovat?

Nejedná se o program s uzpůsobením pro žáky se SVP ve smyslu společného vzdělávání.

- l) Odpovídá obsah a pojetí programu Kompetencím po demokratickou kulturu a pojetí aktivity č. 7 ve výzvě?

Obsah a pojetí předkládaného programu odpovídá *Kompetencím pro demokratickou kulturu* a pojetí aktivity č. 7.

- m) Není koncepce programu v rozporu s pojetím Kompetencí po demokratickou kulturu a pojetím aktivity č. 7 ve výzvě?

Koncepce předkládaného programu není v rozporu s pojetím *Kompetencí pro demokratickou kulturu* už proto, že program v klíčových kompetencích je směřován k rozvoji občanské a ekonomické, částečně i čtenářské i finanční gramotnosti. Student tak bude schopen se efektivně na základě vyselektovaných informací rozhodovat a orientovat se v moderní společnosti jako její uvědomělý občan

- n) Odpovídá obsah programu zvolené tematické oblasti (viz kap. 5.2.4 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část), kterou příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu Přehled vyvářených programů a zvolených tematických oblastí?

Obsah programu zvolené tematické oblasti (kap. 5.2.4. *Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část*), jak jsem mohl posoudit z předložených materiálů, odpovídá tomu, co příjemce uvedl do žádosti o podporu *Přehled vyvářených programů...* Zvolené tematické oblasti, byť nejsou pregnantně jako cíle definovány, jsou pokryty v *Manuálu*, tak i v *Metodice*. Autoři důsledně zpracovali veškeré vybrané tematické okruhy.

o) Odpovídá hodinová dotace obsahu a cílům programu?

Z posouzených materiálů – z *Metodiky a Pracovního sešitu* – vyplývá převažava praktického procvičování nad přednáškami. Problém však vidím v tom, že zde nejsou jasně stanoveny vyučovací tematické bloky (mohly být stanoveny např. podle vytyčených vzdělávacích cílů, které však absentsují), ale jen se konstatuje, že program bude realizován ve dvou vyučovacích dnech. Jsou zde sice popsány jednotlivé kroky (v *Pracovním sešitu* – přednáška, práce se sešitem, workshop apod.) a k nim přidělené minuty, ale struktura do bodů podle tematických bloků by byla jednodušší a přehlednější. Na každý den vychází 480 min., tj. 8 hodin. Rovněž bych časově vydělit konkrétní speciální část na závěrečné vyhodnocení a diskuzi, která je spojena s natočením simulovaného soudního jednání. Třeba autorky ocenit za uvedení velmi relevantních *Příloh* s jednotlivými vzory pro soudní rozhodnutí. Pokud by byly přesně uvedeny konkrétní tematické bloky s hodinovou dotací, program by byl lépe aplikovatelný pro další zájemce. Výhodou je, že v *Manuálu* jsou zachyceny použité zdroje (internetová a odborná literatura).

p) Je program zpracován na dostatečné grafické úrovni s využitím vzoru přílohy pro vzdělávací program (viz vzor na webu MŠMT)?

Grafické provedení je zpracováno, jak jsme již upozornili, na solidní úrovni a využívá vzor přílohy pro vzdělávací program (vzor na webu MŠMT). Jak jsem konstatoval v předchozích bodech, postrádám větší grafickou pestrost, jednotlivé formy procvičování jsou však variabilní. Oceňuji zařazení křížovky s tajenkou. Text bych více strukturoval do odstavců a graficky odlišoval (tučně, kurzíva, prostrkané apod.). Podle závažnosti sdělovaného obsahu. Autorky se však celkově snažily didakticky pojmut právě náročný text z hlediska terminologie a sémantiky.

q) Je program zpracován ve všech částech, které obsahuje vzor přílohy pro vzdělávací program (viz vzor na webu MŠMT)?

Program je zpracován ve všech částech podle vzoru přílohy pro vzdělávací program MŠMT.

r) Obsahuje program všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu tak, jak jsou uvedeny v popisu aktivity č. 7 v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část?

Program má všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu uvedené v popisu aktivity č. 7 (*Pravidla pro žadatele a příjemce – specifická část*).

s) Obsahuje program všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu minimálně tak, jak je příjemce uvedl v příloze žádosti o podporu Přehled klíčových výstupů k naplnění indikátorů projektu ESF?

Program obsahuje všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu, které příjemce původně uvedl v žádosti o podporu *Přehled klíčových výstupů k naplnění indikátorů projektu ESF*.

t) Proběhlo ověření programu dle podmínek uvedených v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část – viz kap. 2 a kap. 5.2.4?

Program byl ověřen podle podmínek uvedených v *Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část*.

u) Je součástí finální verze programu Zpráva o ověření programu v praxi (viz vzor na webu MŠMT)? Byly do finální verze programu skutečně zapracovány poznatky z ověření programu v praxi?

Součástí finální verze programu je *Zpráva o ověření programu v praxi*.

v) Vypřádal a zapracoval příjemce Vaše případné připomínky a návrhy, pokud jste je před vypracováním této finální verze posudku vznesla?

Případné připomínky a návrhy před vypracováním této finální verze posudku nebyly vzneseny.

w) Jaké jsou slabé a silné stránky programu?

Slabé stránky:

1. Za zásadní nedostatek považují, že není pregnantně stanovena soustava vzdělávacích cílů a že absentsují klíčové kompetence.

2. Z předchozího bodu vyplývá, že také nejsou dostatečně zřetelně koncipovány jednotlivé tematické bloky.

3. Metodika pracuje s minutami, a nikoli s uvedením hodinové dotace – je to nepřehledné.

Silné stránky:

1. Schopnost autorek srozumitelně a didakticky přístupnou formou přiblížit složkou právní problematiku.

2. Převaha aplikační, procvičovací části nad výkladem v podobě přednášek.

3. Variabilita procvičovacích úkolů, kde nechybí ani třeba často opomíjená křížovka s tajenkou.

x) Jak hodnotíte celkové zpracování programu a jeho kvalitu? Vložte slovní hodnocení.

Pokud byste měla program ohodnotit známkou, jakou mu udělíte? Známkování jako ve škole, tj. od jedničky (nejlepší hodnocení) do pětky (nejhorší hodnocení).

x) Po odborné stránce nelze mít k programu námitky, ale jeho nespornou kvalitou snižuje absence vzdělávacích cílů, které tam sice jsou obsahově integrovány, ale nejsou v úvodu programu popsány. Autorky jsou jistě odbornicemi na danou problematiku, ale nejsou zřejmě specializovanými didaktičkami. I přes tuto výhradu autorky velmi dobře stylizují a snaží se o poutavost.

Program (z didaktického aspektu) hodnotím známkou 2- (dvě minus)

y) Doporučujete program k realizaci tvůrcem programu?

Program lze doporučit k realizaci tvůrcem programu vzhledem k tomu, že má modelový charakter, neboť se jedná o zásadní problematiku důležitou pro běžný život studentů i pedagogů. Program je po odborné stránce (a částečně i po didaktické) dobře zpracován a mohl by být (např. po deklaraci hodinové dotace) dobře aplikovatelný i jinými zájemci. Studenti po absolvování tohoto programu nesporně získají nové informace, ale hlavně dovednosti nezbytné pro život v demokratické společnosti.

z) Doporučujete program k realizaci i dalšími subjekty?

Program jednoznačně doporučuji k realizaci i dalšími subjekty, protože zvolené příklady jsou velmi pečlivě vybrány a pro vlastní obsah programu značně charakteristické. Navíc po jistých formálních úpravách by se s *Mamuliem* a i s *Metodikou* dalo pracovat jako s běžnými středoškolskými učebnicemi s modelovými příklady pro procvičování.

2. Zhodnocení programu z didaktického hlediska

a) Jsou zvolené metody, postupy a formy výuky/realizace programu vhodné?

Z tohoto hlediska je program solidně koncipován, protože důraz je položen na praktickou, procvičovací část. Výukové metody jsou funkčně rozvrstveny a kombinují řadu typů jako přednáška, workshop, exkurze apod. Pracovní listy jsou však monotónní, protože jsou založeny na klasičtějším doplňování (doplňte, rozveďte, napište, popište, co je to?, zaškrtněte apod.), je tam však křížovka. Oceňuji na závěr druhého vyučovacího dne zařazení simulovaného soudního jednání – jde v podstatě o praktické využití postupů tvořivé dramatiky s opakováním a vyhodnocením (simulace bude natočena a pak následně interpretována). V přednáškovém bloku se objevují odborníci z praxe, což je rovněž pro praktickou demonstraci důležité. Ačkoli tu nejsou pregnantně vyřčeny vzdělávací cíle, celkově je tu prostor pro samostatné procvičování a opakování. Můžeme konstatovat, že metody byly vzhledem k cílové skupině zvoleny vhodné.

b) Odpovídají zvolené metody, postupy a formy dané cílové skupině?

Odkazují na závěr předchozího bodu. Na celkem 16 vyučovacích hodin realizovaných ve dvou dnech se autoři snaží o pestrost a kombinovatelnost výukových metod. Je tu především interaktivní dílna: simulace soudního jednání, která v podstatě prakticky shrne a zopakuje předtím teoreticky osvojené učivo (je tu správně nastavena převaha praxe nad teoretickou výukou). Studenty navíc tato forma opakování bude nesporně zajímat a vtáhne je do „dění“. Mělo by však být více času zvládnout na rozbor této simulace hlavním lektorem.

c) Odpovídá obsah a odborná náročnost programu zvolené cílové skupině?

Rovněž obsah a odborná náročnost programu koreluje se zvolenou cílovou skupinou. Ačkoli v rámci RVP jde o učivo druhého ročníku, u třetího a čtvrtého ročníku coby budoucích maturantů jsou větší předpoklady pro teoretické i praktické osvojení problematiky. Jak jsme již uvedli, bylo by vhodné, kdyby do *Mamuliu* byla zkomponována např. na závěr prvního dne (samozřejmě i na konec druhého dne) zpětná vazba, aby studenti sami v rámci interaktivní dílny hodnotili, co se naučili a co jim obsah programu přinesl.

d) Pokud je program určen pro děti a žáky, jsou zohledněny věkové zvláštnosti dané cílové skupiny?

Program je primárně určen středoškolským studentům maturitního zaměření, není tudíž bezprostředně zaměřen na děti-žáky základních škol, protože výkladová část je teoreticky náročná, a to i přes skutečnost, že s problematikou bezpečnosti informací a jejich důsledků (třeba i drogy) se tento věkový stupeň může setkávat. Program by se v *Mamuliu* i v *Metodice* musel stylisticky zkrátit a hlavně redukovat.

e) Pokud je program určen pro pedagogy, jsou z hlediska andragogiky zvoleny odpovídající formy výuky?

Program není určen pro pedagogy, přesto však *Mamulí* i *Metodika* představují učebnicové pomůcky, z nichž by pedagogové ve své praxi mohli vycházet.

f) Je v programu zvolena a realizována vhodná forma motivace cílové skupiny?

Motivace je v programu zvolena dostiáječícím způsobem. Možná bych více rozšířil Úvod (s. 5-6) v Metodice pro učitele a více bych zdůraznil důležitost tematicky pro běžný život, protože vybrané příklady jsou ilustrativní. Velmi dobře je připravena motivace pro simulaci soudního jednání, protože studenti dopředu neznají konkrétní roli (policista, soudce, žalobce, obhájce, žalovaný apod.), kterou budou „hrát“ v interaktivní dílně. Jen malé upozornění: projekt předpokládá mezi prvním a druhým dnem samostatnou přípravu, která v podstatě do projektu není zakalkulována. Navíc na jejím základě studenti budou sepsovat podklady pro soudní jednání, které jsou uvedeny v Metodice (ta jsou teoreticky i formálně pro svou terminologickou náročnost složité), proto bych do projektu integroval větší časový prostor na samostatnou přípravu, a to i mimo dobu vlastní realizace projektu.

g) Jsou využity vhodné aktivizační metody?

Program s aktivizačními metodami dopředu počítá. Důraz se zde klade na samostatnou práci studentů. Z příložené Zprávy o ověření programu v praxi vyplývá, že zájem cílové skupiny byl značný už proto, že výuka byla provázána s praxí. Studenti si mohli zahrát na soudce či advokáta, mohli si nasimulovat své chování při soudním jednání, vejit se do jednotlivých úloh. Tím si mohli uvědomit právní relevantnost jednotlivých situací pro běžný život: v programu je diskuse, skupinové formy práce (méně se objevuje řízený pohovor), přednáška, workshop apod. Zřejmě bych více využil tzv. projektovou metodu v rámci zážitkového učení. Ukazuje se, že ideální pro tuto věkovou skupinu středoškolských jsou interaktivní dílny, modelové scénky, kde je využít herní prvek. Eventuálně bych zařadil buď první, nebo druhý vyučovací den i „minibesedu“ s někým drogově vyléčeným či abstinujícím, aby žáci názorně pochopili závažnost reflektované problematiky. Možnosti se zde nabízejí více.

h) Jsou v programu využívány vhodné didaktické pomůcky?

Didaktické pomůcky odpovídají řešeným úkolům, v programu ale není přesně uvedeno, které se v něm budou používat. Lze to její vydedukovat z Metodiky (powerpoint, kamera, tablet). Často se zde monotónně opakuje formulace „práce se sešitem“. Jaká a jakým způsobem? Chtělo by to více rozvést. Budou třeba i studenti používat vlastní počítače? To vše by mělo být uvedeno. Ke každému tematickému bloku, které zde nejsou vytvářeny, je třeba uvést konkrétní didaktické pomůcky, jako např. popisovač, tabule apod. Bude třeba použít whiteboard? Projekt je didakticky zpracován, ale pro nezasečeného zájemce, který se s ním chce jen třeba seznámit, není dostatečně didakticky prezentován. V tom vidím závažný nedostatek, jinak po odborné stránce kvalitního programu.

i) Je metodika programu zpracována na potřebné didaktické úrovni?

Pracovní listy postrádají už správné odpovědi. Za běžný nedostatek zde považuje, že u úkolů i otázek převažují otevřené odpovědi, jejichž efektivita souvisí s tím, jak student pochopil otázku a co je schopen kompetentně soudit o dané věci. Odkázal bych však na Zprávu o ověření programu v praxi, z níž vyplývá pozitivní receptce ze strany studentů. Metodické kroky jsou však v každém dnu v materiálech po obsahové i formální stránce detailně popsány v jednotlivých krocích, ale chybí časová dotace a přesný popis tematických bloků podle vzdělávacích cílů. Samostatná příprava předpokládá znalost *Manuálu*, ale ten je rozsáhlý a obsahově náročný. Budou schopni studenti za jediný den se jej naučit a aplikovat? Proto by v *Manuálu* měly být rozlišeny základní (nezbytné) a zároveň i doplňující (alternativní) informace pro zvládnutí dané látky.

j) Obsahuje program všechny potřebné materiály, prezentace, odborné texty, baterie příkladů dobré praxe, seznam doporučené literatury, internetové odkazy, klíčové listy úkolů, křížovky, kvízy, poznatky z ověření v praxi atd.?

Program v podstatě obsahuje všechna doporučení potřebná pro předložené materiály. Třeba si uvědomit, že navrhovaný program se realizuje pouze ve dvou dnech, a proto není možné do něj funkčně

implantovat všechny materiály: je tu ale křížovka s tajemkou, znalostní texty, doplňování, přiřazování. Problém vidím i v tom, že studentům se na první moment určitě nepodaří (i podle přílohových vzorů) sestavit vzory pracovních smluv nebo protokolů ze soudního jednání. Na vypracování se sice první den plánuje 60 minut, ale kolik poté zůstane na společné vyhodnocení s učitelem? To platí i pro druhý den pro sepsování rozsudků – zde se počítá s přípravou a vlistním sepsáním všech podkladů 90 minut, a to je nedostačující! Chtělo by to větší časový prostor, aby učitel skutečně mohl být, jak se konstatuje, po celou dobu oporou studentům pro případné dotazy. Mám jistou připomínku k pracovnímu listu – u pracovního listu č. 2 např. u úlohy č. 3 se vyskytuje otázka (Co je to sociální inženýrství) bez otázníku. Tázací věta vždy musí být s otázníkem. U těchto úloh chybí řešení, tj. správné odpovědi. Kde se to ověřit, co je správné? Navíc zdroj pod obrázkem na této stránce vzbuzuje otázkou, zda je správně citován. U pracovního listu č. 3, str. 2 úloha č. 1 se píše „popište“, ale jde o tázací větu s otázníkem. Je to skutečně tázací věta? U této úlohy také chybí název grafu. U možnosti uvedené vpravo vypadlo písmeno z (heslo se skládá pouze písmen). Zase u tohoto listu chybí správné řešení. Jaká zde bude kontrola?

k) Jak hodnotíte celkovou didaktickou úroveň programu?

Celková didaktická úroveň pokulhává za odborné fundovaným textem, který je uveden v *Manuálu*. Dobře miněná snaha autorek je snižována stručnou a nedostačující prezentací či úvodním „popisem“ projektu, kde jsou odbyty vzdělávací cíle. Ty nejsou taxativně rozepsány a samostatně prezentovány. Tematické bloky také postrádají didaktickou kvalitu i přes existující popis vyučovacích dnů. Na druhou stranu je třeba ocenit důraz na samostatnou práci studentů, na jejich procvičování. Doporučuji k pracovním listům vypracovat i řešení, a to z důvodu správné kontroly vypracovaného listu. Výkladový styl je narativní a snaží se o přesnost, příklady jsou vsučku závažné pro danou problematiku a jsou vybrány z praxe. Jazykové i stylistické, což dnes nebyvá samozřejmé, je program v podstatě bezchybný. Autorky zároveň zohledňují věkovou specifickou cílové skupiny, s níž byl projekt ověřován. Na škodu je, že projekt nebyl ve stejné formě i podobě ověřen na jiné, kvantitativně typologické skupině, která mohla být zvolena ze stejného gymnázia třeba v časovém posunu. Projekt je i přes dané didaktické výhody po odborné stránce kvalitní a lze ho zodpovědně doporučit.

Případné další komentáře/poznámky k programu

U projektu chybí didaktická provázanost s tematickými okruhy, klíčovými kompetencemi a vzdělávacími cíli. Je však po odborné stránce zpracován kvalitně, má všechny formální náležitosti a je možné předpokládat, že bude úspěšně fungovat v praxi.

Potvrzují soulad tohoto programu se zaměřením výzvy, se strategickými dokumenty, s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu a s požadavky na výstupy aktivity č. 7, které jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část (navazující dokument výzvy Budování kapacit pro rozvoj škol II). Program je zpracován kompletně a je na potřebné odborné a didaktické úrovni.

Zpracoval/a	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
	prof. PhDr. Miloš Zelenka, DrSc.	30. 11. 2020, Praha	

